

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีมาตรฐานสุขภาพที่สูงขึ้น ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและพัฒนาส่งเสริมบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม โดยให้สถานศึกษาจัดบริเวณรอบ ๆ ให้เกิดความร่มรื่น เป็นระเบียบ สบายตา สบายใจและการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดความตระหนักในความสำคัญเกิดกิจกรรมร่วมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดบรรยากาศการส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะบรรยากาศสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการช่วยกระตุ้น สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน (พนัส หันนาคินทร์. 2538 : 6) ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้มีการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจาย อำนาจไปสู่เขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา ดังปรากฏในบทบัญญัติ มาตรา 39 ที่ว่า กำหนดให้กระทรวงกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 6) สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ดำเนินการตามคู่มือการปฏิบัติงานตามขอบข่ายภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 69) ดังนี้ 1) กำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการงานอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมของ สถานศึกษา 2) บำรุง ดูแลและพัฒนางานอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัยเหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ 3) ติดตามและตรวจสอบการใช้งานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อให้เกิด ความคุ้มค่าและเอื้อต่อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ 4) สรุป ประเมินผล และรายงานการใช้งานอาคาร สถานที่และสภาพสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา

กรมสามัญศึกษาให้ความสำคัญของการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมของ โรงเรียนที่จะต้อง จัดควบคุมการไปด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะถ้าจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมได้ เหมาะสม จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้การเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นไปด้วยดี มีองค์ประกอบหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน จากเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 หมวดที่ 7 กล่าวถึงการบริหารอาคารสถานที่โรงเรียนจะต้องจัด

บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารบริเวณ โรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องพิเศษ ห้องอาหาร อาคาร โรงฝึกงาน อาคาร โรงอาหาร อาคารหอประชุม อาคารห้องน้ำห้องส้วม และอาคารพลศึกษา (กรมสามัญศึกษา. 2539 : 9-10) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นตัวชี้ให้ทราบถึงบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนว่ามีสภาพส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เพียงใด

จากสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏข้างต้น ในส่วนของโรงเรียนจะต้องกำหนดจุดประสงค์หลักในการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน คือ

1. รักษาสภาพของอาคารสถานที่ให้อยู่ในภาวะที่จะสามารถสนองความต้องการในการให้การศึกษาแก่นักเรียนตามวัตถุประสงค์ที่ได้สร้างอาคารสถานที่เหล่านั้นขึ้นมา และมีความทรุดโทรมเกิดขึ้นก็จะทำการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเดิมให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อยืดอายุการใช้อาคารสถานที่ซึ่งต้องสร้างด้วยราคาแพงให้นานที่สุด

2. วางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้คุ้มค่าโดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอน

3. จัดอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ดีพอที่จะก่อให้เกิดนิสัยอันดีแก่นักเรียนการรู้จักรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การที่ครูแบ่งเวรให้นักเรียนทำความสะอาดห้องเรียนนั้น เป็นการฝึกนิสัยการรู้จักทำงานควบคู่กันไปกับการปลูกฝังนิสัยรักความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนรู้จักรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์เป็นอย่างยิ่ง

4. การจัดการสถานที่และบริเวณให้ดูสวยงามกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลทางด้านจิตใจแก่สมาชิกในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสร้างความเชื่อถือให้แก่บุคคลที่ได้พบเห็นโดยทั่วไป (พนัส หันนาภินทร์. 2538 : 67)

แนวทางการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้นักเรียนทุกคนได้รับการบริการทางการศึกษาโดย 1) ได้เรียนรู้เนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดตามความแตกต่างของแต่ละคน 2) ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ไปใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) ได้เรียนรู้ผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ได้เรียนรู้โดยผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และ มีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอนและนักเรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ 6) ได้เรียนรู้ ทุกเวลาทุกสถานที่โดยมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและ

บุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. 2545 : 21-22)

ปัญหางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายต้องประสบและได้รับผลกระทบโดยเฉพาะเรื่องมลพิษในอากาศ เรื่องมลภาวะ เรื่องป่าไม้ เรื่องน้ำ ถึงแม้รัฐบาลจะประกาศให้วันที่ 4 ธันวาคม ทุกปีเป็น “วันสิ่งแวดล้อมไทย” ตลอดถึงการจัดระบบนิเวศน์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งควบคุมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2539 : 39) สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะสิ่งแวดล้อมให้ปัจจัยสี่แก่มนุษย์ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งในอดีตนั้นสิ่งแวดล้อมสามารถเอื้อประโยชน์ต่อมนุษย์ได้อย่างเพียงพอและคุณภาพดี เนื่องจากสัดส่วนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเทียบกับจำนวนประชากรมีไม่มากนัก ต่อมาจำนวนประชากรของโลกเพิ่มมากขึ้น และมีการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว โดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต ทำให้มีแนวโน้มว่าสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เริ่มขาดแคลนและลดน้อยถอยลง ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของมนุษย์เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ (สัมฤทธิ์ ทองศรี. 2546 : 2) ด้วยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติ ย่อมเป็นที่ประจักษ์อยู่ว่า มนุษย์ต้องพึ่งพิงอยู่กับธรรมชาติ และอาศัยกระบวนการของธรรมชาติ เพื่อผลิตหรือปัจจัยในการดำรงชีวิตอยู่ต่อไป โดยการทบทวนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เรียกว่า “การพัฒนา” หรือความเจริญเสียใหม่ (วินัย วิระพัฒนานนท์. 2541 : 183)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีสถานศึกษาทั้งหมด 156 โรงเรียน พบว่า แต่ละสถานศึกษาจะต้องจัดงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมและสามารถเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนถึงแม้ว่าสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล จะดำเนินการตามคู่มือการปฏิบัติงานตามขอบข่ายภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 69) จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญที่จะต้องพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกจึงได้จัดทำโครงการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2549 และต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 3 ปี จนถึงปีงบประมาณ 2551 โดยมุ่งเน้นยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งในการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. 2549 : 1)

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ที่ดีในโรงเรียน จึงนำมาศึกษาค้นคว้า เพื่อจะได้นำมาปรับปรุง และพัฒนาในการสร้างงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
4. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ความสำคัญของการวิจัย

สถานศึกษาซึ่งเป็นสถานที่ให้การศึกษาอบรมแก่นักเรียน นับว่ามีความสำคัญต่อสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของนักเรียนอย่างมาก สถานศึกษาอันเป็นแนวทางหนึ่งในการปฏิรูปในด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษา ให้มีอาคารสวยงาม มั่นคง แข็งแรง สภาพแวดล้อมน่าอยู่ มีบรรยากาศร่มรื่นสวยงามเอื้อต่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน และสภาพแวดล้อม โดยให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ที่ได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาให้เป็นนิติบุคคล สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถดำเนินการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาจะได้นำแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประกอบด้วย

1.1.1 ชั้นศึกษาความต้องการแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา จำนวน 471 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 156 คน ครูหัวหน้างานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จำนวน 156 คน และ ประธานกรรมการสถานศึกษา จำนวน 156 คน

1.1.2 ชั้นพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ

1.1.3 ชั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ

1.1.4 ชั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1.2.1 ชั้นศึกษาความต้องการแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา จำนวน 13 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูหัวหน้างานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 คน และ ประธานกรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน

1.2.2 ชั้นพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

1.2.3 ชั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน

1.2.4 ชั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 60 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ความต้องการแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

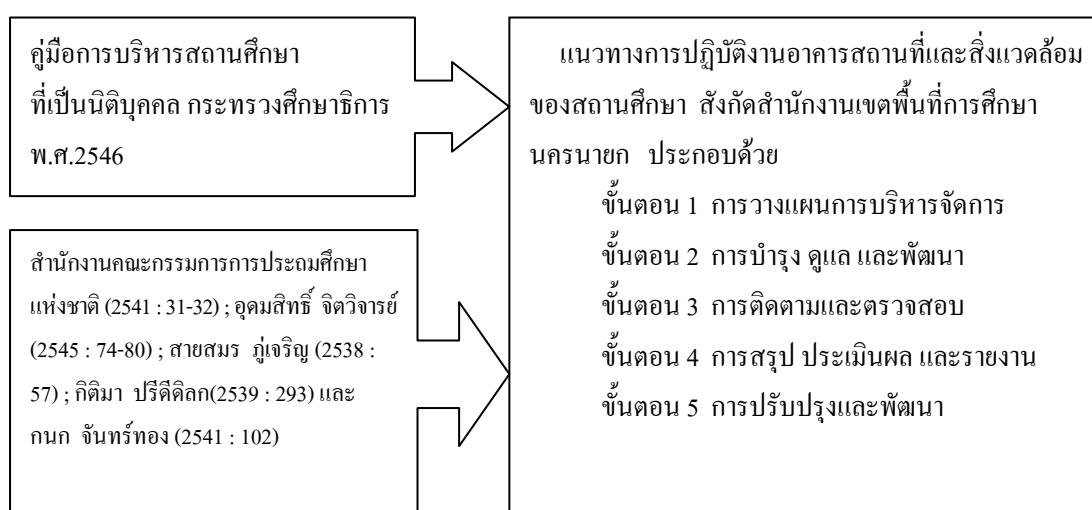
2.2 แนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

2.3 ความเหมาะสมของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

2.4 ความเป็นไปได้ของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้จากการสังเคราะห์ขั้นตอนและกระบวนการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ คู่มือการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 69) ; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 31-32) ; อุดมสิทธิ์ จิตวิจารณ์ (2545 : 74-80) ; สายสมร ภูเจริญ (2538 : 57) ; กิติมา ปรีดีดีล (2539 : 293) และกนก จันทร์ทอง (2541 : 102) นำมาสังเคราะห์และบูรณาการ โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก หมายถึง สภาวะที่เกิดขึ้นจากการขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือความประสงค์ที่จะได้สิ่งนั้นของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก โดยวัดจากความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในการประชุมสัมมนาครั้งที่ 1 ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. แนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอน และกิจกรรมในการดำเนินการเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นไปตามเป้าหมาย/ตามมาตรฐานวิชาการ ตรงกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง โดยผู้บริหารต้องใช้ศาสตร์ และศิลป์ในการดำเนินการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตลอดจนเอื้อต่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างภายในสถานศึกษาให้ได้ประโยชน์สูงสุด ที่มีความตรงตามเนื้อหา โครงสร้าง หลักวิชาการ ตรงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอน 1 การวางแผนการบริหารจัดการ หมายถึง การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาของงานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาของงานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม การกำหนดขอบข่ายและมาตรฐานของงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การกำหนดวัตถุประสงค์การปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การกำหนดนโยบายด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การจัดทำงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์สนับสนุน การวางแผนการใช้ บำรุง ดูแล และพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การวางแผนติดตามการดำเนินงานตามโครงการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับแผนการใช้การดูแล การบำรุงรักษาและการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม

2.2 ขั้นตอน 2 การบำรุง ดูแล และพัฒนา หมายถึง การตรวจสภาพของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ การซ่อมแซมอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ชำรุด การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของบุคลากร การส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการบำรุงดูแลและพัฒนาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม การจัดเวรยามดูแลอาคารสถานที่และ

สิ่งแวดล้อม การตรวจตราการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามข้อตกลง การดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้องเมื่อมีผู้ใช้อาคารสถานที่

2.3 ขั้นตอน 3 การติดตามและตรวจสอบ หมายถึง การกำหนดแผน ระเบียบ และแนวปฏิบัติว่าด้วยการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การมอบหมายความรับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร การติดตามการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามแผนที่กำหนด การดูแล รักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดีและเป็นปัจจุบัน การจัดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบันทึกสถิติการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ไขปัญหา การติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

2.4 ขั้นตอน 4 การสรุป ประเมินผล และรายงานผล หมายถึง การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมซึ่งประกอบด้วยครู นักเรียน และชุมชน การประเมินใช้เทคนิคและวิธีการประเมินผลที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับสภาพความเป็นจริงของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การกำหนดเครื่องมือและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับมาตรฐาน โดยมีส่วนร่วมในการสร้างและกำหนดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ การประเมินผลการดำเนินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน โรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2536 การสรุปและรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.5 ขั้นตอน 5 การปรับปรุงและพัฒนา หมายถึง การจัดประชุมนำข้อมูลของผลการดำเนินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ได้จากการรายงานผลการปฏิบัติงานมา ปรับปรุงและพัฒนาแผน/โครงการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา การนำแผน/โครงการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ปรับปรุงและพัฒนาแล้วมาดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง

4. ความเหมาะสมของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก หมายถึง ระดับคะแนน ความเหมาะสมของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก นำไปใช้ได้จริงภายใต้บริบทของสถานศึกษาโดยวัดจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จากการใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งแบ่งค่าคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

5. ความเป็นไปได้ของแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก หมายถึง ระดับคะแนนความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา นำไปใช้ได้จริงภายใต้

บริบทของสถานศึกษา โดยวัดจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาจากการใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งค่าคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

6. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือรักษาการในตำแหน่งดังกล่าวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

8. เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

9. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้มีวุฒิปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีประสบการณ์ในหน่วยงานทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

10. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีคุณสมบัติด้านการบริหารการศึกษาที่มีวุฒิปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา หรือผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานทางการศึกษา หรือสถานศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี

11. ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และประธานกรรมการสถานศึกษา

12. ประธานกรรมการสถานศึกษา หมายถึง บุคคลในชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากสถานศึกษาให้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ตัวแทนสถานศึกษาละ 1 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกสามารถนำแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาไปเป็นแนวทางการปฏิบัติประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานบริหารของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา สามารถนำแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ไปพัฒนาองค์ความรู้ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

3. องค์กรทางการศึกษาที่มีบริบทและหลักการบริหารที่คล้ายคลึงกัน สามารถนำแนวทางการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล